

3. Белоглавок О. Правовий характер міжнародного арбітражного розгляду у торговельних справах та прояви конфліктів між правовими культурами / О. Белоглавок // Право України. – 2011. – № 1. – С. 22–35.
4. Николукин С. В. Арбитражные соглашения и компетенция международного коммерческого арбитража. Проблемы теории и практики. – М.: Юриспруденция, 2009. – с. 144.

Ключові слова: третейський суд, арбітражне застереження, арбітраж
Keywords: arbitration, arbitration clause

*Забуранна Анастасія Олександрівна,
аспірантка кафедри аграрного, земельного та екологічного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДЕЯКІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРИВАТИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ГРОМАДЯНАМИ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

Відповідно до ст. 14 Конституції України земля є основним національним багатством, яке перебуває під особливою охороною держави. Право власності на землю гарантується [1].

Нормативно-правове регулювання прав громадян на землі в Україні знаходиться на етапі активного розвитку і має багато суперечливих аспектів.. Права громадян на землю досліджувалися такими вченими: І. І. Каракаш, Т. Г. Ковальчук, П. Ф. Кулинич, В. В. Носік, А. А. Погрібний, В. І. Семчик, Т.Є. Харитонова, М. В. Шульга та іншими.

Відповідно до п. б ч. 1 ст. 81 Земельного кодексу України (далі – ЗКУ) кожен громадянин має право отримати у власність земельні ділянки шляхом їх безоплатної передачі із земель державної і комунальної власності.

Законодавством України чітко передбачено випадки, коли землі державної та комунальної власності передаються громадянам України безоплатно. Законодавчо також визначено і порядок передачі земельних ділянок у приватну власність, однак практичні аспекти такої процедури досі породжують ряд питань, що потребують вирішення.

Впровадження децентралізації влади, жвава суспільна дискусія щодо відкриття ринку землі, а також очевидні перспективи його відкриття, суттєво змінили об'єктивні обставини та реалії щодо справедливого забезпечення громадянам права безоплатної приватизації землі, а також породили ряд нових викликів перед українським народом.

Окрім суперечок щодо стратегічних напрямків розвитку земельних правовідносин, наявні численні питання, що потребують правового переосмислення. Так, в правовій спільноті досі тривають дискусії щодо визначення правової природи здійснення посадових обов'язків органів державної влади та місцевого самоврядування при передачі земельних ділянок із земель державної та комунальної власності у приватну власність.

Детальне дослідження наведених правових норм засвідчує здійснення органами державної влади та місцевого самоврядування публічно-владної управлінської природи діяльності при реалізації безоплатної приватизації земельних ділянок громадянам, так як відповідний суб'єкт, використовуючи надані йому Конституцією та законами України повноваження, оцінює нормативну, фактичну та процедурну основу звернень та приймає рішення на користь особи шляхом передачі у власність об'єктів публічного земельного фонду.

Таким чином, порядок безоплатної приватизації земельних ділянок громадянами, передбачає фактично реалізацію повноважень органами державної влади та місцевого самоврядування, а не здійснення правомочностей власника щодо володіння, користування, розпорядження землею.

Законодавець не до кінця, а в деяких випадках суперечливо, зазначив процедури і механізми, через які набувається право на землю. Так, будь-яка місцева рада може дати дозвіл на виділення землі у межах певної території одночасно декільком особам, адже ділянки практично ще не існує, вона не спланована і не визначена в натурі. Статтею 118 ЗКУ не передбачено підстав для відмови в наданні такого дозволу. Не передбачено також і інституту резервування земель.

Таким чином, громадянин, який зацікавлений у приватизації земельної ділянки та подав заяву, повинен отримати дозвіл на розробку землепорядної документації. Однак така дія не є гарантією реалізації його права на землю та запорукою позитивного рішення про надання йому ділянки у власність або користування.

В умовах недостатнього законодавчого регулювання, судова практика здійснюючи свої функції, Постановою КАС ВС від 22.02.2019 у справі №813/1631/14, сформувала правову позицію, якою зазначено, що надання дозволу на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки одній особі не є підставою для відмови в його наданні іншій особі. Тому особи мають рівне право розробити проекти землеустрою, подальше затвердження яких відбувається із кінцевим визначенням особи, що отримає право власності

або користування (оренду) на ділянку. Така правова позиція, хоч і спрямована на захист прав громадян, однак не усуває проблемних питань у практичній реалізації процедури механізмів, через які набувається право на землю.

Додає ряд ускладнень відсутність нормативного закріплення строку чинності дозволу, виданому громадянину на розроблення технічної документації. Постановою КАС ВС від 27.03.2018 у справі №463/3375/15-а, висловлена правова позиція, згідно якої не може бути дискримінації за критерієм строку розробки проектів землеустрою, подальше затвердження яких відбувається із кінцевим визначенням особи, що отримує право власності або користування (оренду) на ділянку. Таким чином розпорядником може бути наданий дозвіл на одну й ту саму ділянку або ділянки, межі яких перетинаються, одночасно кільком особам, або в різний час.

Кінцеве ж визначення особи, що отримає право власності на ділянку фактично відбувається при затвердженні проекту землеустрою. Однак жодних критеріїв, прозорих законодавчих механізмів, щодо того, за яким принципом має бути наданий пріоритет особі, в законодавстві не наведено, а тому залишається на суб'єктивний розсуд посадових осіб, що породжує корупційні ризики.

Дана обставина викликає занепокоєння, з огляду на вже наведену вище правову позицію, за якою, пригадаємо, надання дозволу на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки одній особі не є підставою для відмови в його наданні іншій особі.

Доцільно, з огляду на зазначене, встановити чи можуть суб'єкти владних повноважень надавати перевагу (встановлювати пріоритет або черговість) у наданні земельних ділянок певним особам, певним категоріям осіб у законний спосіб. Постановою КАС ВС від 05.03.2019 у справі №808/2200/18 висловлено правову позицію, що органи місцевого самоврядування не мають права приймати рішення про встановлення черговості громадян, які бажають отримати земельну ділянку. Тому відмова суб'єкта владних повноважень у наданні особі дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення у власність земельної ділянки не ґрунтується на вимогах закону.

Гострота необхідності розв'язання накопичених проблем та питань в реалізації конституційного права громадянина на безоплатну приватизацію земельних ділянок в сучасних умовах зростає. Підґрунтя, у вигляді невирішених правових питань практичного характеру не полегшує розв'язання стратегічних питань в земельних правовідносинах.

Прийняття рішень щодо землі в Україні відбуваються з застосуванням життєвого принципу: «без права на помилку», що покладає сьогодні велику

історичну відповідальність на весь український народ в цілому і на кожного громадянина особисто.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3–4. – Ст. 27.
3. Постанова КАС ВС від 27.03.2018 у справі №463/3375/15-а// відомості інтернет-ресурсу за посиланням <https://verdictum.ligazakon.net/document/73042181>
4. Постанова КАС ВС від 05.03.2019 у справі №808/2200/18 // Відомості інтернет-ресурсу за посиланням: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80268392>

Ключові слова: приватизація, права громадян, державна власність, право на землю, землеустрій.

Keywords: privatization, citizens' rights, state property, land rights, land management.

*Килимник Юлія Анатоліївна,
аспірантка кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

В процесі формування правової держави підвищується значення інститутів громадянського суспільства, розширюються і зміцнюються громадські структури, формуються суспільні відносини. Відповідно до Конституції громадяни беруть участь в управлінні справами держави як безпосередньо, так і через своїх представників. Активність населення проявляється через участь в різних громадських об'єднаннях.

Конституція закріплює право громадян на об'єднання, гарантує свободу їх діяльності. Основний Закон встановлює найважливіші принципи створення і діяльності, а також форми відповідальності громадських організацій [1].

Вважаємо за необхідне звернути увагу на певні термінологічні недоліки, а саме: в Конституції України в ст. 36, 37 мова йде про громадські організації, в ст. 86 ЦК України – об'єднання громадян [2], Закон визначає базове поняття